

Asztalos Péter

A járványkezelés sikere az oltási programon múlik

A koronavírus-járvány kezelésére szolgáló stratégiák összehasonlítását az MNB a Járványkezelési Versenyképességi Mutató segítségével végzi. A Mutató egységes keretrendszerben értékeli a pandémia egészségügyi, gazdasági és költségvetési hatásait, amelyek együttes veszteségeinek minimalizálása a védekezés célja. A 2021. áprilisi eredmények alapján Magyarország a 6. helyen áll az európai uniós országok rangsorában, ami főként a kiterjedt oltási programnak és a hitelezési folyamatok kedvező alakulásának eredménye.

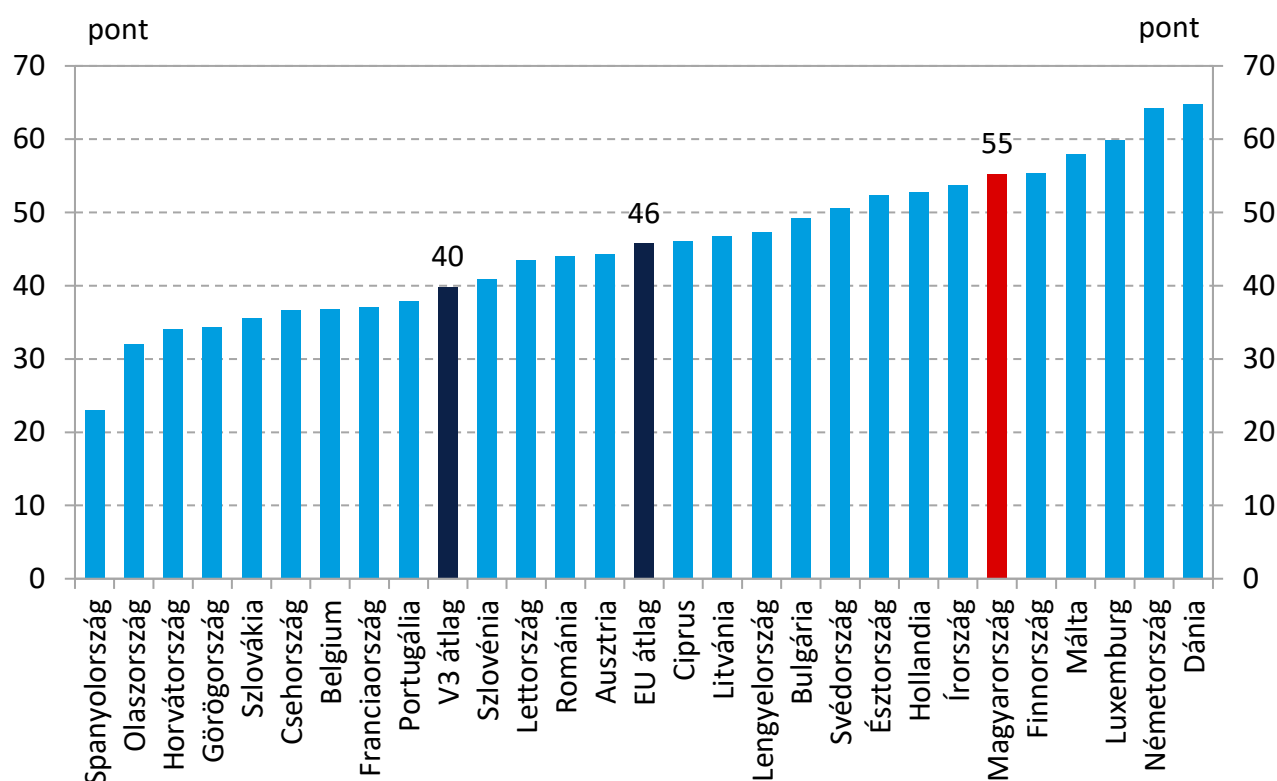
A Covid-19 járvány elleni védekezés során a kormányok igyekeznek megtalálni az egyensúlyt a különböző beavatkozások között fennálló átváltások között. A döntéshozók célja a lakosság egészségének védelme és a gazdaság működőképességének fenntartása, amelyek együttes megvalósítása a gyorsan változó körülmények között komoly kihívást jelent világszerte. A bevezetett intézkedések rövid- és hosszú távon is hatást gyakorolnak az országok egészségügyi, gazdasági és társadalmi helyzetére, így minden döntésnek számottevő következményei lehetnek. Éppen ezért az egyes országok járványkezelésének megítéléséhez komplex megközelítésre van szükség. Egy-egy kiragadott egészségügyi vagy gazdasági mutató kontextus nélkül félrevezető képet tud mutatni a járványkezelés sikerességéről. Egy egységes elemzési keretrendszernek véleményünk szerint ki kell terjednie a betegséggel kapcsolatos legfontosabb egészségügyi mutatókra, a gazdasági növekedésre és a munkaerőpiaci adatokra, továbbá a pénzügyi egyensúlyi és a gazdaságba vetett bizalom mértékét mérő mutatókra egyaránt.

A Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. áprilisi eredményei

A járványkezelési stratégiának összehasonlítására az MNB létrehozta a Járványkezelési Versenyképességi Mutatót (Pandemic Treatment Index, PATRIX), amely objektív mutatók alapján értékeli az európai uniós országok teljesítményét a védekezés kulcsterületein. A vizsgált mutatók esetében a legjobban teljesítő uniós ország 100 pontot kap, míg a többi ország pontszáma annak függvényében változik, hogy hány szórásnyi távolságra helyezkedik el a legjobb értéktől (szórásonként 25 pont kerül levonásra a maximális 100 pontból). A Mutató eredményei [2020 júliusában](#), [2020 októberében](#), [2021 januárjában](#) és [2021. márciusában](#) kerültek

publikálásra, míg a most bemutatásra kerülő eredmények a 2021. április 15-én elérhető legfrissebb információkat tartalmazzák. Mivel a válságkezelés hatásai még továbbra sem látszódnak teljeskörűen az elérhető tényadatokon, ezért két mutató esetében továbbra is piaci előrejelzések kerültek felhasználásra. A Mutató korábbi verziójához képest annyi módszertani változás történt, hogy a Covid-halálozás mellé beemelésre került az elemzésbe a járvány kitörése óta bekövetkezett összes halálesetet bemutató többlethalálozás, amely árnyalja a Covid halálozások által mutatott képet.

1. ábra: A Járványkezelési Versenyképességi Mutató eredményei (2021. április)

Megjegyzés: A mutatók standardizálásának és aggregálásának módszertana megegyezik az MNB Versenyképességi Index összeállításánál alkalmazott saját fejlesztésű módszertannal.

Forrás: MNB.

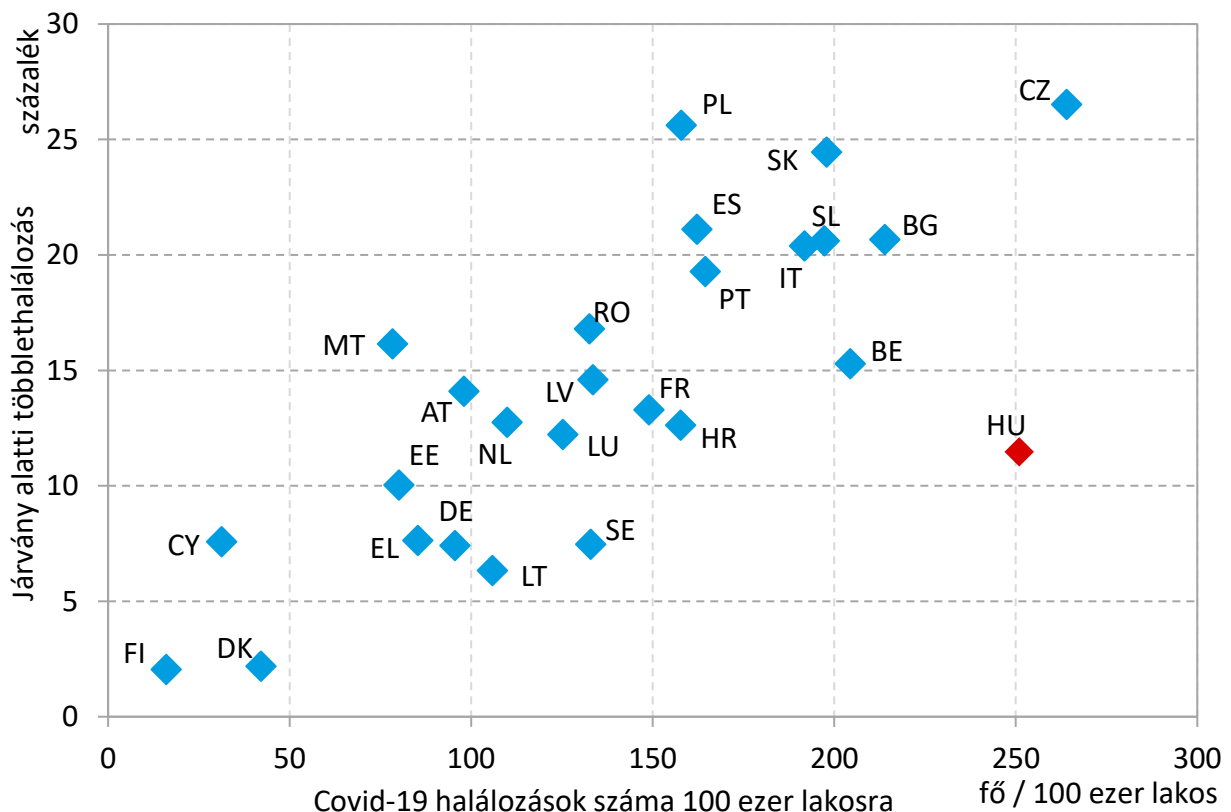
Az MNB Járványkezelési Versenyképességi Mutató 2021. áprilisi eredményei alapján Magyarország a régiós országokat megelőzve a 6. helyen áll az európai uniós országok rangsorában (1. ábra). Hazánk 55 pontot ért el, ami 9 ponttal magasabb az uniós és 15 ponttal a többi visegrádi ország átlagánál. A legjobb eredményeket Dánia, Németország és Luxemburg érte el, míg a rangsor végén

továbbra is a déli tagországok (Spanyolország, Olaszország) szerepelnek. A magyar pontszám 2 ponttal csökkent a márciusi szinthez képest, ám ennek ellenére két pozíciót javított a rangsorban ebben a hónapban, ami elsősorban az oltási program kiterjedtségének és a többlethalálozás vizsgálatba történő bevonásának köszönhető.

A járványkezelés értékelésének legfontosabb mutatói

A járvány harmadik hullámának hatása erőteljesen megmutatkozott a vizsgált egészségügyi mutatókban. Hazánkban százezer főre vetítve összesen 7.544-en betegedtek meg a járvány kezdete óta, ami az Európai Unión belül a múlt havi 13. helyről a 17. helyre történő visszacsúszást jelent. A visegrádi országok átlagosan 9.549, míg az uniós országok átlagosan 6.947 fertőzöttet regisztráltak. A 2021. március közepéig előfordult összes esethez (5.416) képest 39 százalékkal emelkedett az esetek száma április közepéig, ami a legmagasabb növekedést jelentette az uniós országok között ebben az időszakban. A jelenleg aktív, aktuálisan ellátandó esetek 100 ezer lakosra jutó száma 75 százalékkal emelkedett (1.589-ről 2.784-re) ebben a hónapban, és így már számottevően meghaladja az uniós átlagot (1.740).

2. ábra: Covid-19 halálozások száma 100 ezer lakosra vetítve és a járvány alatti többlethalálozás mértéke (2021. április 15.)

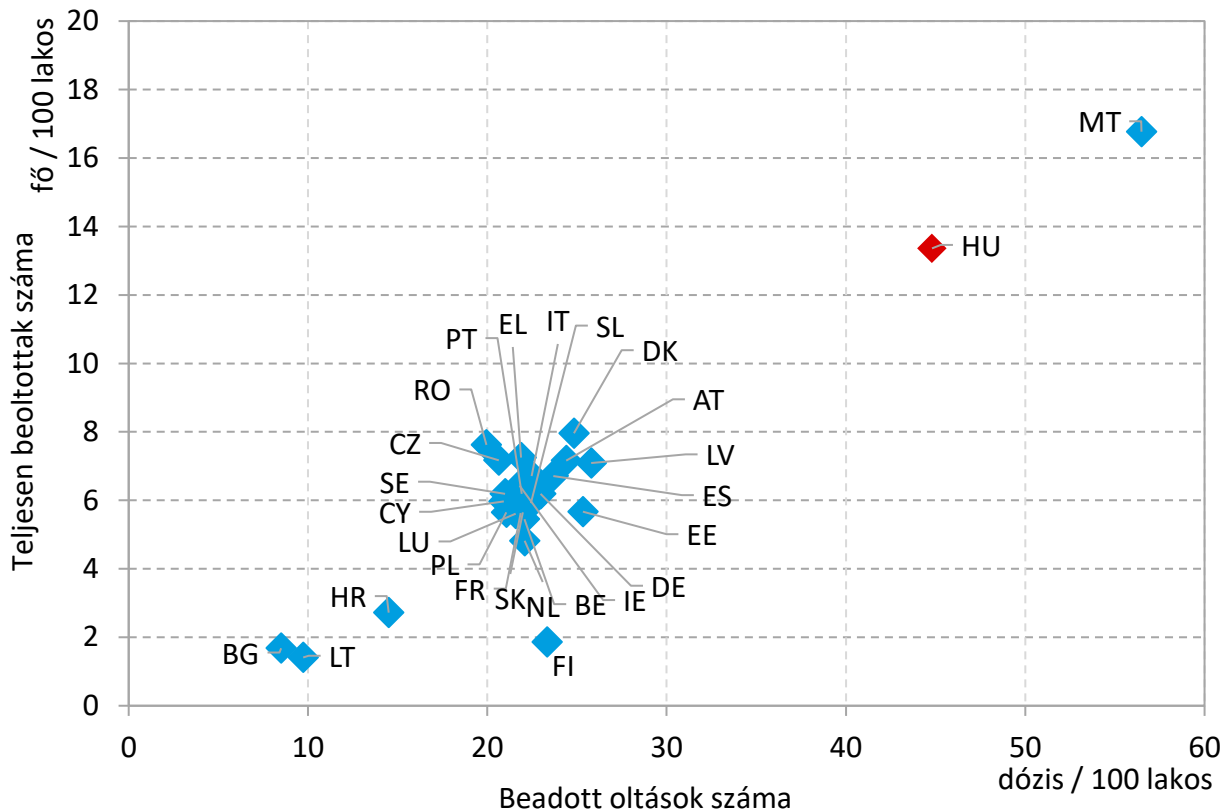

Megjegyzés: A járvány alatti többlethalálozás az első EU-ban bekövetkező Covid-19 haláleset (2020.02.14., Franciaország) óta történt összes, nem csak Covid haláleset száma osztva az azóta eltelt időszakra jutó átlagos (2016-19 közötti) halálozások számával a heti halálozási tényadatok alapján, minden ország esetében a legfrissebb elérhető adat alapján. Írország esetében nem érhető el adat a többlethalálozásról, így nem szerepel az ábrán (a Covid-19 halálozás mértéke Írországban 96,9 fő / 100 ezer lakos).

Forrás: Johns Hopkins Egyetem, Eurostat.

A koronavírus-halálesetek száma jelentősen emelkedett hazánkban a járvány harmadik hullámában, azonban a járvány kezdete óta bekövetkezett összesített többlethalálozás vizsgálata árnyalja a magyar halálozási adatokat. 2021. április 15-ig Magyarországon százezer lakosra 251 koronavírus okozta haláleset jutott, ami a második legmagasabb érték az EU-ban Csehország (264) mögött (2. ábra). Az előző hónaphoz képest 42 százalékkal nőtt az elhunytak aránya, ami a második legmagasabb emelkedés volt ebben az időszakban az Unióban. Az igazolt Covid fertőzöttek halálozása mellé bevontuk a vizsgálatba a járvány kitörése óta tapasztalt összesített többlethalálozást is. Az első európai Covid haláleset óta (2020. február 14., Franciaország) minden halálukat figyelembe véve Magyarországon 157 ezer fő hunyt el összesen, ami 11,5 százalékkal magasabb, mint amennyi a korábbi évek (2016–19) átlaga alapján várható lett volna. A magyarországi többlethalálozás alacsonyabb az uniós (14,2 százalék) és a régiós (25,5 százalék) átlagnál. A két halálozási arányszám által mutatott kép eltérése több tényezőnek az eredménye. Egyrészt nem egyértelmű annak megítélése, hogy pontosan ki hunyt el Covid-19 megbetegedés következtében, ennek definíciója és így a Covid-halálesetek adminisztrációja országonként eltérő. Másrészt a magyar lakosság uniós összevetésben általánosságban kedvezőtlen egészségi alapállapota (például elhízás, cukorbetegség és magas vérnyomás betegség magas aránya) miatt Magyarország uniós összevetésben eleve magas halálozási rátával rendelkezik, amelyet a jelenlegi járvány csak kisebb mértékben növelt meg, mint tette azt más, ebből a szempontból kedvezőbb helyzetből induló országok esetében.

3. ábra: Covid-19 elleni átoltottság (2021. április 13.)

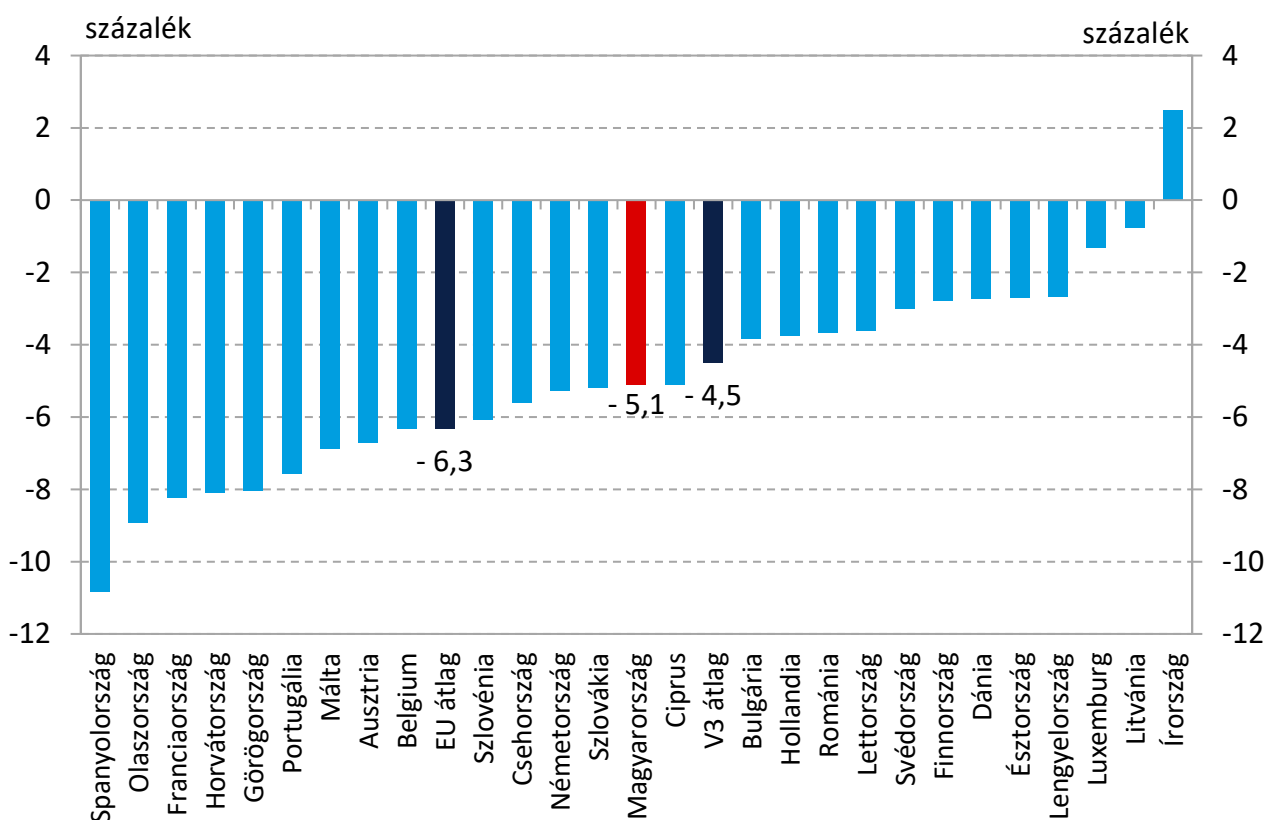

Megjegyzés: A betegség ellen az elérhető oltóanyagokból azok típusától függően egy vagy két dózis szükséges a teljes védelem eléréséhez.

Forrás: Our World in Data.

A járvány végleges legyőzését csak az oltási program tudja biztosítani, amiben Magyarország az egyik legsikeresebben teljesít eddig az Európai Unióban. Az oltási program kiterjedtségét a beadott oltások lakosságarányos számával és a teljesen beoltottak arányával vizsgáljuk. A két mutató együttmozgása értelemszerű, azonban az egyes országok eltérő oltási stratégiái (például: országonként és vakcinánként változhat, hogy mennyi idő után kerül beadásra a második dózis), illetve az egydózisú vakcinák megjelenése (például: Johnson & Johnson, CanSino) miatt a két mutató együttes vizsgálata teljesebb képet ad az oltási program előrehaladásáról. Magyarország Málta után a második helyen áll az európai uniós országok között mindkét átoltottsági mutatóban (3. ábra). 2021. április 13-ig a 100 lakosra vetítve 44,8 dózis került beadásra hazánkban, ami jelentősen magasabb az uniós országok (23,3) és a régiós országok (21,2) átlagánál. A teljesen beoltott lakosság aránya 13,4 százalék Magyarországon, ami több mint a duplája a régiós (6,2) és az uniós (6,3) átlagnak.

4. ábra: A GDP éves változása (2020)

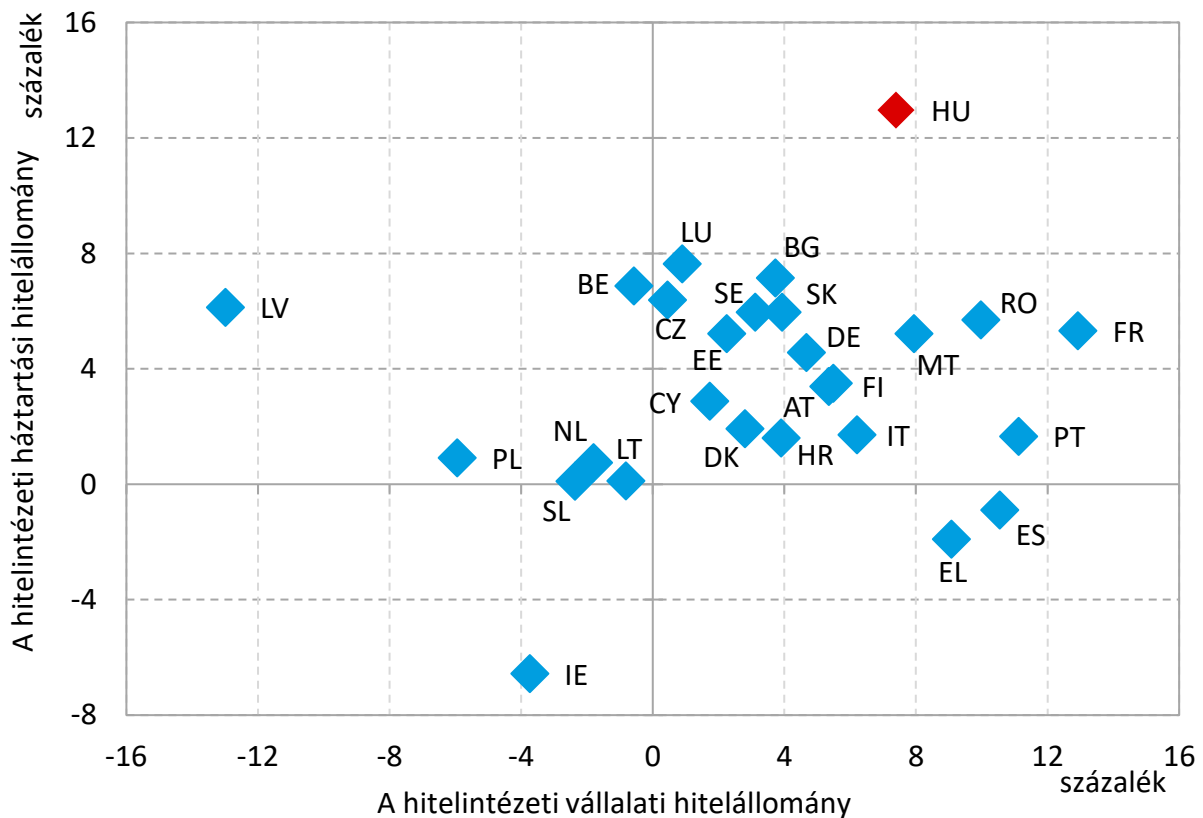
Megjegyzés: Szezonálisan és naptárhatással igazított adatok. Az EU átlag súlyozott átlag.

Forrás: Eurostat.

A járvány megfékezése érdekében hozott korlátozó intézkedések visszafogták az országok gazdasági teljesítményét (4. ábra). 2020-ban a magyar GDP összességében 5,1 százalékkal csökkent az előző évhez képest. A visszaesés hazai szintje alacsonyabb volt az európai uniós országok súlyozott átlagánál (-6,3 százalék), ám enyhén kedvezőtlenebb a többi visegrádi ország átlagos 4,5 százalékos csökkenésénél. A munkaerőpiaci helyzet a járvány ellenére továbbra is viszonylag kedvező Magyarországon nemzetközi összehasonlításban. A foglalkoztatottak száma 0,8 százalékkal csökkent 2020 negyedik negyedében az előző év azonos időszakához képest, ami megegyezik a harmadik negyedéves szinttel, illetve továbbra is kedvezőbb az EU (-1,2 százalék) és a V3 (-1,0 százalék) átlagnál. A munkanélküliségi ráta a januári 5,0 százalékról 4,5 százalékra csökkent februárban Magyarországon, ami megegyezik a többi visegrádi ország átlagával és összességében az 5. legalacsonyabb érték az Európai Unióban.

Az államháztartási hiány mértéke uniós és régiós összehasonlításban átlagos lehetett Magyarországon, miközben a folyó fizetési mérleg pozitívban zárhatott hazánkban 2020-ban. A járványhelyzet számos csatornán keresztül befolyásolta az országok pénzügyi egyensúlyi mutatóit. A járványhoz kapcsolódó egészségügyi kiadások, a gazdaság működésben tartását elősegítő intézkedések, illetve a járványhelyzet miatt eltérő mértékben érintett szektorok teljesítményének alakulása jelentősen érintette az államháztartási hiányt és a folyó fizetési mérleg alakulását. Az államháztartási hiány növekedése 2020-ban általános jelenség volt minden járvánnyal sújtott országban, az uniós országokban a hiány átlagos szintje a GDP 7,4 százalékát tehetette ki 2020-ban. Magyarország esetében a KSH EDP jelentése alapján 8,1 százalékos volt a hiány mértéke, ami megfelel a piaci elemzői várakozásoknak és átlagosnak tekinthető. Az MNB előzetes pénzügyi számla eredménye alapján Magyarország folyó fizetési mérlegének egyenlege többletet mutatott 2020-ban és GDP arányosan 0,1 százalékon alakult. A magyar érték ugyanakkor kissé elmarad a többi visegrádi ország esetében átlagosan várt 0,7 százalékos és az uniós országokra átlagosan várt 0,9 százalékos többlettől.

5. ábra: A hitelintézeti vállalati és háztartási hitelállomány éves növekedési üteme (2021. február)

Megjegyzés: Tranzakciós alapon, azaz csak a hitelfolyósítások és a törlesztések hatását figyelembe véve. Forrás: Európai Központi Bank.

A lakossági és a vállalati hitelállomány növekedési üteméből képzett összetett mutatóban hazánk az első helyen áll az európai uniós országok között (5. ábra). A lakossági hitelállomány továbbra is a legdinamikusabb emelkedést (13,0 százalék) mutatja az uniós országok között 2021 februárjában az előző év azonos időszakához képest, míg a vállalati hitelállomány növekedése (7,4 százalék) jelenleg a 7. legmagasabb az Európai Unióban. A kedvező hazai folyamatokban jelentős szerepet játszik a még mindig érvényben lévő hazai hitelmoratórium, illetve a gazdasági növekedésbe vetett bizalom érdekében bevezetett kormányzati és jegybanki intézkedések.

Magyarország teljesítménye továbbra is az európai uniós élmezőnybe tartozik a Járványkezelési Versenyképességi Mutató alapján. A pandémia harmadik hulláma kedvezőtlen hatással volt a hazai egészségügyi mutatók alakulására, azonban az oltási program ugyanezen időszakban megvalósított jelentős bővülése ellensúlyozta ezt a hatást. Fontos azonban, hogy továbbra is dinamikusan növekedjen a beoltott lakosok száma, hiszen a nyájimmunitás eléréséhez még több millió ember beoltása szükséges. Hosszú távon csak ez jelent megoldást a járvány által okozott kihívásokra, így ennek teljesülése elengedhetetlen a teljes nyitáshoz, a gazdaság sikeres újraindulásához, valamint ahhoz, hogy a mindennapi életünket végleg visszakaphassuk.

„Szerkesztett formában megjelent az Infostart.hu oldalon 2021. május 12-én.”